

25. 1. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplynutí doby omezení svéprávnosti dle rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR

Přestože od nabytí účinnosti nového občanského zákoníku již uplynulo více než 10 let, stále i v oblasti svéprávnosti je řada otázek, které nebyly vyřešeny judikatorně, i když doktrína i praxe o nich třeba dlouhodobě diskutovala. Jednou z nich byla donedávna rovněž otázka, od kdy se počítá jednoletá doba, během níž trvají právní účinky rozhodnutí o omezení svéprávnosti, pokud bylo zahájeno řízení o prodloužení doby omezení před uplynutím doby, na kterou bylo omezení svéprávnosti stanoveno.

Aktuálně účinná právní úprava ustanovení § 59 občanského zákoníku normuje v jeho dvou odstavcích:

„(1) Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, nebo na jinak určenou určitou dobu, nejdéle však na tři roky. Je-li zjevné, že se stav člověka v této době nezlepší, může soud svéprávnost omezit na dobu delší, nejdéle však na pět let.

(2) Uplynutím doby omezení svéprávnosti právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.“

K tomu, od kterého okamžiku se odvíjí onen jeden rok, existovaly v zásadě dva právní názory. Podle prvního byl rozhodujícím okamžikem den zahájení řízení o prodloužení doby omezení, podle druhého potom den následující po dni, na kterou bylo omezení svéprávnosti stanoveno.

Nejvyšší soud ČR se k této otázce vyjádřil ve svém rozhodnutí č. j. 24 Cdo 2160/2023-405 ze dne 12. 12. 2023 (bylo vyvěšeno na úřední desce Nejvyššího soudu ČR dne 20. 12. 2023 a svěřeno 4. 1. 2024). V bodu 19 odůvodnění Nejvyšší soud ČR uvádí:

„Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dobu jednoho roku uvedenou v ustanovení § 59 odst. 2 o.z., v rámci níž je soud povinen rozhodnout o prodloužení doby omezení svéprávnosti tak, aby mezitím nepominuly právní účinky původního rozsudku, je třeba odvíjet od následujícího dne po uplynutí vymezené doby maximálně tří, případně pěti let, na kterou byla svéprávnost dotčené osoby podle původního rozsudku omezena.“

Důležité je zmínit, že do 27. 2. 2017 se uvedená doba odvíjela od vydání nového rozhodnutí. Stačilo tak, aby rozhodnul nepravomocně prvoinstanční soud. Změnou občanského zákoníku^[1] však bylo upřesněno, že musí jít o pravomocné rozhodnutí^[2], což klade na soudy poměrně velký požadavek na rychlost rozhodování. Může však docházet k situaci, kdy v oné jednoleté době soudy nestihnou rozhodnout pravomocně. Tak tomu bylo i v případě, který byl předmětem dovolání. V této situaci tak nastupuje účinek vyplývající z věty první druhého odstavce uvedeného ustanovení, tedy účinky omezení svéprávnosti zanikají a člověk nabývá plné svéprávnosti. Jak uvedl k této věci dovolací soud: *„Případný rozsudek o prodloužení doby omezení svéprávnosti, který nabude právní moci až po uplynutí této doby, již nemůže do svéprávnosti této osoby jakkoli zasáhnout a nemá vůči ní žádné právní účinky (je neúčinný). Bude-li však zde i nadále potřeba svéprávnost dotčené osoby v určitém rozsahu omezit, musí tak soud učinit v novém řízení, novým rozsudkem, kterým (nově) rozhodne o*

omezení svéprávnosti a vymezí rozsah tohoto omezení, a stanoví dobu, po kterou účinky omezení trvají (srov. § 40 odst. 2 z.ř.s.).“[\[3\]](#)

Na opatrovníka neklade uvedené ustanovení žádnou konkrétní povinnost, resp. není povinností opatrovníka sledovat běh lhůty a upozorňovat soud, aby zahájil řízení. V rámci ochrany práv a zájmů opatrovance však lze doporučit, aby o této záležitosti opatrovník se soudem komunikoval. V případě, že i tak dojde k situaci, kdy nebude pravomocně rozhodnuto do uplynutí jednoleté doby, nabude osoba plné svéprávnosti a opatrovník bude mít povinnost vydat opatrovanci všechny finanční prostředky a ponechat všechna právní jednání na ní samotné. Pokud bude pro ochranu práv nezbytné, aby jednal za člověka někdo jiný, bude potřeba, aby soud neprodleně zahájil nové řízení o svéprávnosti a využil ustanovení § 58 občanského zákoníku a svěřil třetí osobě provedení určitých jednotlivých právních jednání nebo správu majetku. Takovou třetí osobou může být dosavadní (a možná i budoucí) opatrovník.

Po prosincovém rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR je však vyjasněna otázka běhu uvedené jednoleté doby. Snad se brzy dočkáme vyjasnění některých dalších otázek, které s výkonem opatrovnictví souvisejí.

Zbyněk Vočka,
vedoucí odboru

Krajský úřad Olomouckého kraje, odboru sociálních věcí
Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Katedra správního práva a finančního práva

Jeremenkova 1191/40a
779 00 Olomouc

tel: +420 585 508 217
e-mail: zbynek.vocka@olkraj.cz

[\[1\]](#) Zákonem č. [460/2016](#) Sb., kterým se mění zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, a další související zákony.

[\[2\]](#) Textace ustanovení § 59 ve znění účinném do 27. 2. 2017: „Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, nebo na jinak určenou určitou dobu, nejdéle však na tři roky; uplynutím doby právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do vydání nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.“

[\[3\]](#) Bod 22 odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ČR.

Další články:

- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)